

Прашања и одговори за сметководствениот и регулаторниот третман на средствата преземени врз основа на ненаплатени побарувања

1. Прашање:

Под кои услови може да се изврши ослободување на добивката којашто со одлука на Собранието на банката е распределена во резерви или во задржана добивка со што е извршено ослободување на издвоената ревалоризациска резерва за одредено преземено средство? Дали овие средства можат да им бидат на располагање на акционерите на банката, откако ќе биде продадено преземеното средство? Дали е потребна посебна одлука на Собранието на банката за ослободување на резервите, односно распределување на задржаната добивка?

Одговор:

Делот од добивката по оданочување којшто врз основа на одлука на Собранието на банката се распределува во резерви или во задржана нераспоредена добивка (ограничена за распределба на акционерите), а заради ослободување на ревалоризациската резерва којашто претходно била издвоена за одредено преземено средство, е позиција од основниот капитал на банката. Имајќи ги предвид одредбите на Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот и критериумите коишто треба да ги исполнат позициите коишто се дел од основниот капитал, овој износ е безусловно неповратен, односно не постои можност за негово откупување, повлекување или исплата. Продажбата на преземеното средство за кое банката претходно извршила ослободување на ревалоризациската резерва, преку издвојување на дел од добивката по оданочување во резерви или во задржана нераспределена добивка, нема никаков ефект врз износот на издвоените резерви или задржаната нераспределена добивка (ограничена за распределба на акционерите).

2. Прашање:

Како да се постапува доколку банката донесе одлука за пренамена на преземеното средство во основни средства коишто се користат во работењето на банката?

Одговор:

Пренамената на преземеното средство во основно средство, којашто се врши само кога е во функција на работењето на банката, од аспект на ревалоризациската резерва има ист третман како и при продажбата на преземеното средство, што би значело спроведување идентични сметководствени книжења како при продажбата на преземено средство. Имено, доколку претходно бил прикажан износ на ревалоризациска резерва за преземеното средство, банката ќе изврши ослободување на ревалоризациската резерва, со ослободување на исправката на вредноста преку билансот на успех (сметка 64251). Банката ќе ги депризнае преземеното средство и оштетувањето во билансот на состојба и ќе евидентира основно средство на банката. Вредноста по која ќе се евидентира основното средство на соодветната сметка од групата сметки 02 е пониската од последната важечка проценка извршена од страна на овластен проценител за

преземеното средство коешто се пренаменува во основно средство и од почетната сметководствена вредност на средството на датумот на преземање (согласно со Одлуката за сметководствениот и регулаторниот третман на средствата преземени врз основа на ненаплатени побарувања). За разликата помеѓу вака дефинираната вредност на основното средство и нето-вредноста на преземеното средство на датумот на пренамена во основни средства, банката ќе прикаже ослободување на исправката на вредност преку билансот на успех (сметка 64251).

3. Прашање:

Како да се евидентира средство со чие преземање се затвора побарување коешто претходно било отпишано и е дел од вонбилансната евиденција на банката?

Одговор:

За отпишаното побарување евидентирано на сметките за вонбилансна евиденција, коешто целосно или делумно се затвора со преземеното средство, банката на идентичен начин ги спроведува сметководствените книжења за признавање на преземеното средство, оштетувањето и ревалоризациската резерва. Тоа значи дека преземеното средство се признава во билансот на состојба на банката по утврдената почетна сметководствена вредност, при што паралелно се прикажува оштетување на соодветната сметка од групата сметки 06 (оштетување на преземеното средство во висина од најмалку 20% од почетната сметководствена вредност на преземеното средство), а остатокот од износот до почетната сметководствена вредност се прикажува на сметката за ревалоризациска резерва (сметка 90592). Истовремено се затвораат сметките за вонбилансна евиденција.

4. Прашање:

Како би требало да се постапува во случај кога износот на затворената исправка на вредноста или посебна резерва од билансот на состојба, како резултат на затворањето на ненаплатеното побарување со преземање на средството, е помала или еднаква од оштетувањето коешто, согласно со точката 5 од Одлуката за сметководствениот и регулаторниот третман на средствата преземени врз основа на ненаплатени побарувања, треба да се прикаже во билансот на состојба на датумот на преземањето на средството?

Одговор:

Износот на затворената исправка на вредноста/посебна резерва може да биде помал од износот на оштетувањето од точката 5 од Одлуката за сметководствениот и регулаторниот третман на средствата преземени врз основа на ненаплатени побарувања, доколку банката издвоила многу низок процент на исправка на вредноста, односно посебна резерва за побарувањето коешто се затвора. Во тој случај, банката го искнижува износот на затворената исправка на вредноста/посебна резерва од билансот на состојба, а за разликата до поголемиот износ на оштетувањето за преземеното средство (најмалку 20% од неговата почетната сметководствена вредност) прикажува загуба за оштетување на преземеното средство во билансот на успех. Во овој случај банката нема да прикаже ревалоризациска резерва. Сепак, треба да се нагласи дека во практиката овие случаи

треба да имаат инцидентен карактер, односно во најголем број од случаите треба да станува збор за затворање побарувања коишто банката не може да ги наплати по редовен пат, поради што за нив, согласно со Одлуката за управување со кредитниот ризик треба да има издвоено и поголем износ на исправка на вредноста/посебна резерва.

Банката може да не прикаже ревалоризициска резерва и во случаите кога ќе одлучи износот на оштетувањето за преземеното средство на датумот на неговото преземање да е еднаков на износот на затворената исправка на вредноста/посебна резерва утврден за затвореното ненаплатено побарување. Имено, согласно со Одлуката, банката треба да прикаже оштетување на датумот на преземањето коешто е најмалку еднакво на 20% од почетната сметководствена вредност на преземеното средство. Ваквата одредба ѝ остава можност на банката да издвои и поголем износ на оштетување за преземеното средство (пр. колку што е износот на исправката на вредноста/посебната резерва за ненаплатеното побарување што се затвора преку преземање на средството) и врз таа основа, да прикаже помал износ на ревалоризациска резерва или воопшто да не прикаже ревалоризациска резерва.

5. Прашање:

Дали во процесот на последователното мерење на преземените средства, покрај одредбите од точка 7 став 2 од Одлуката за сметководствениот и регулаторниот третман на средствата преземени врз основа на ненаплатени побарувања, банката има обврска да ги почитува и одредбите од точка 11 потточка 11.2 од Одлуката за управување со кредитниот ризик, коишто предвидуваат обврска за банката за задолжителна процена на пазарната вредност на објектот и во период пократок од една година, доколку настане значителен пад на пазарните цени на слични објекти или доколку побарувањето покриено со станбен објект или деловен простор надминува 5% од сопствените средства?

Одговор:

Банката треба да ги врши последователното мерење на преземените средства, утврдувањето на проценетата вредност на преземеното средство, фреквенцијата на нејзиното утврдување и издвојувањето соодветен износ на загуба за оштетување, во согласност со Одлуката за сметководствениот и регулаторниот третман на средствата преземени врз основа на ненаплатени побарувања.

6. Прашање:

Дали при последователното мерење на преземените средства, односно признавањето соодветен износ на загуба за оштетување, банката може да ја користи ревалоризациската резерва којашто е претходно издвоена за тоа специфично средство?

Одговор:

При последователното мерење на преземените средства, банката прикажува оштетување за преземеното средство во билансот на состојба со истовремено прикажување загуба за оштетување преку билансот на успех, односно банката не може

да прикажува оштетување во билансот на состојба со ослободување на претходно издвоената ревалоризациска резерва за тоа специфично средство.

Во точка 6 став 2 од Одлуката за сметководствениот и регулаторниот третман на средствата преземени врз основа на ненаплатени побарувања е наведено дека банката може да го ослободи (исклучи) износот на ревалоризациската резерва само доколку бидат исполнети условите определени во Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот, со истовремено ослободување исправка на вредноста преку билансот на успех (сметка 64251).

7. Прашање:

Каков третман треба да има оштетувањето на средството коешто е преземено за затворање субвенциониран станбен кредит со учество на Министерството за финансии, со оглед на фактот дека учеството кон државата ќе се врати кога преземеното средство ќе се продаде? Дали банката треба да прави трошоци и за делот на учеството на државата?

Одговор:

Во случаите кога, согласно со одредбите од Законот за субвенционирање на станбен кредит, кредитокорисникот има обврска да го врати износот на субвенцијата на Министерството за финансии, а банката при присилна наплата го презела обезбедувањето за станбениот кредит и субвенцијата, банката е должна да ги следи одредбите од Одлуката за сметководствениот и регулаторниот третман на средствата преземени врз основа на ненаплатени побарувања, за вкупната вредност на преземеното средство. Имено, во моментот на преземањето на обезбедувањето заради наплата на кредитот и субвенцијата од физичкото лице, банката ќе го евидентира преземеното средство и соодветно ќе го искнижи побарувањето од физичкото лице врз основа на кредитот и врз основа на субвенцијата. Со оглед на фактот дека при издвојувањето на исправката на вредноста не се прави разлика помеѓу делот којшто е финансиран од државата од делот којшто е финансиран од банката, односно банката го цени ризикот на ниво на вкупната изложеност кон физичкото лице, аналогно и при преземање на обезбедувањето заради наплата на кредитот и субвенцијата од физичкото лице, банката ќе пресметува загуба за оштетување при почетното и при последователното мерење за целата вредност на преземеното средство.

8. Прашање:

Дали ослободувањето на ревалоризациската резерва за одделно преземено средство може да се извршува постапно, во повеќе наврати?

Одговор:

Доколку се исполнети претпоставките за ослободување на ревалоризациската резерва, дефинирани во Одлуката за методологијата за утврдување на адекватноста на капиталот, износот на ревалоризациската резерва што се однесува на тоа средство се затвора еднократно, односно ослободувањето на ревалоризациската резерва за одредено средство не може да се извршува постапно, во повеќе наврати. Ваквото барање е

предвидено и со точката 15 став 4 каде што е наведено дека во Одлуката на Собранието на банката треба да се наведат преземените средства чијашто ревалоризациска резерва се ослободува.

9. Прашање:

Дали доколку постои објавена продажна цена пред продажбата, банката ќе признае во билансот на успех дополнителен износ на загуба за оштетување еднаков на негативната разлика помеѓу нето-вредноста и износот на објавената намалена продажна цена на преземеното средство, при што продажната цена и нето-вредноста на преземеното средство ќе биде еднаква и не би се евидентирала капитална добивка или загуба? Дали само во случај на необјавена продажна цена може да се јави капитална добивка или загуба? Што се подразбира под објавена продажна цена?

Одговор:

Банката ќе признае во билансот на успех дополнителен износ на загуба за оштетување доколку во периодот помеѓу две процени на пазарната вредност на преземеното средство, објавената продажна цена е пониска од нето-вредноста на преземеното средство. Доколку постигната цена по која е извршена продажбата на преземеното средство е повисока од објавената продажна цена (пр. цената објавена при продажбата од страна на нотарот), банката ќе признае капитална добивка.

10. Прашање:

Како треба да се евидентираат очекуваните трошоци за продажба коишто ќе паднат на товар на банката при преземањето на средството (загуба поради оштетување, отпис, расход), во услови кога проценката е еднаква со набавната вредност и сметководствено треба да се евидентира проценката намалена за трошоците за продажба?

Одговор:

Во услови кога проценетата пазарна вредност на преземеното средство е еднаква со неговата набавна вредност, почетна сметководствена вредност за преземеното средство ќе биде проценетата пазарна вредност намалена за очекуваните трошоци за продажба коишто ќе паднат на товар на банката. Банката може да направи отпис на преостанатиот дел од побарувањето, којшто не е наплатен со преземеното средство (вклучувајќи го и износот на очекуваните трошоци за продажба коишто ќе паднат на товар на банката), доколку не постојат изгледи за наплата по други основи.

11. Прашање:

Дали утврдувањето на проценетата вредност на преземеното средство може да го врши овластен проценувач согласно со Законот за процена, што подразбира и овластен проценувач којшто има положено стручен испит за проценувач и е вработен во банка?

Одговор:

Во случаите кога вредноста на преземеното средство е поголема од 1.000.000 денари, проценетата вредност се определува од страна на овластен проценувач во согласност со закон. Доколку во банката е вработено вакво лице (овластен проценувач во согласност со закон), тоа лице може да ја определи проценетата вредност.

12. Прашање:

Што се подразбира под период од дванаесет месеци во кој банката најмалку еднаш е должна да ја утврди проценетата вредност на преземеното средство?

Одговор:

Банката е должна да ја утврди проценетата вредност на преземеното средство најмалку еднаш во период од дванаесет месеци, сметано од датумот на последната проценка на средството.